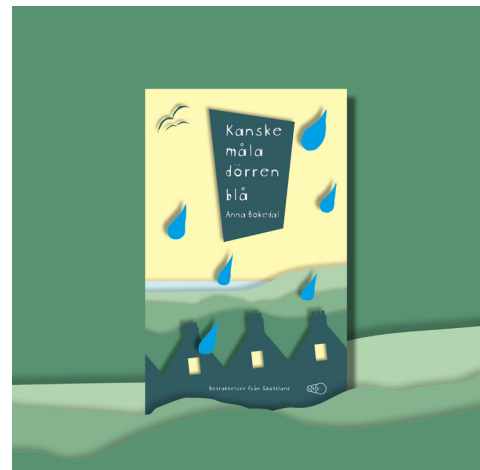
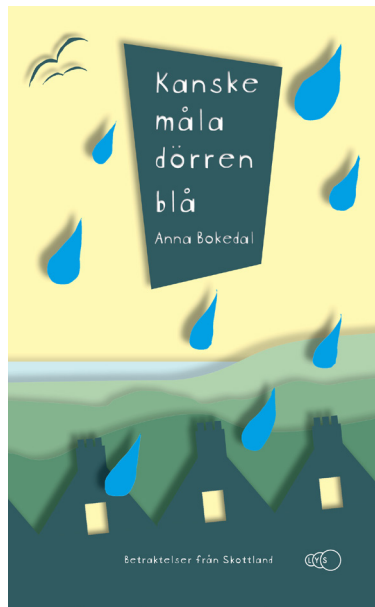


LÄS OCH DISKUTERA KULTURMÖTEN

# Kanske måla dörren blå

Anna Bokedal





## Kanske måla dörren blå

*Betraktelser från Skottland*  
Anna Bokedal

Sidantal: 109  
ISBN 978-91-985391-6-5



Anna Bokedal är civilingenjör och lektor i svenska. Hon lever sedan 2007 i skotska Aberdeen med sin man och fem barn. Där undervisar hon i svenska som främmande språk på University of Aberdeen. Annas öga för vardagens små detaljer, livets underligheter och kulturskillnader öppnar upp för en ny förståelse för allt som vi gärna tar för givet.

### En annan verklighet på andra sidan Nordsjön

*“En sommar flyttar vi plötsligt till Aberdeen. Det går jättefort. Vi säljer huset och tre veckor innan flyttlasset går skriver vi på hyreskontrakt för ett hus vi aldrig sett.”*

Från det nya hemmet långt bort från allt vanligt rapporterar Anna Bokedal om allt från byråkratiskt krångel och skoluniformsstress till husköp och en utflykt till Cairngorms. Att duscha naken i badhuset anses äckligt, gästerna äter gräddtårta med händerna, påsklovet infaller inte vid påsk och läraren som kritiskt vill faktagranska jultomten blir inkallad till rektor. Ändå fortsätter livet och familjen blir bofast med en egen dörr att måla - i ett hus med gula fönster.

Känd från sina kåserier i Göteborgs-Posten berättar Anna med humor och allvar om de små detaljerna i vardagslivet i Skottland, på andra sidan Nordsjön. Ett måste för dig som funderar på att flytta utomlands i allmänhet eller till de brittiska öarna i synnerhet, för dig som har hjärta för Storbritannien och för dig som behöver ett perspektiv på det som vi tar för givet i den svenska vardagskulturen.

## Innan du läser

### *Diskutera!*

1. När vi hamnar i en ny miljö kan vi uppleva en kulturchock. Det kan vara genom en flytt, men också till exempel genom att börja på universitetet, att börja ett nytt jobb, att gifta sig, att bli förälder etc. Vilka stora förändringar i livet har du varit med om?
2. En kulturchock kan sägas ha fyra faser: turistfasen när allting är nytt och spännande, chockfasen när vi ser alla problem, anpassningsfasen när vi börjar vänja oss, och i acceptansfasen har vi själva förändrats och deltar bekvämt i både den gamla och den nya kulturen. Hur stämmer detta med dina erfarenheter? Ge exempel på vad som kan hända i olika faser.
3. Titta på några texter i boken. I vilken kulturchockfas tror du att familjen befinner sig i den texten? Varför?
4. Vad lär man sig som person av att byta kultur?
5. Vad får bokens titel "Kanske måla dörren blå" dig att tänka på?
6. Har du varit i något annat land? Vilka var dina intryck? På vilket sätt var det landet annorlunda än Sverige?
7. Har du själv flyttat långt? Vilka aspekter tyckte du var jobbiga? Vad var roligt? Hur har du förändrats av att byta miljö?

## När du har läst hela boken

### *Diskutera!*

1. Tror du att familjen trivs i Aberdeen?
2. Kände du igen dig i någon text?
3. Vilken text tyckte du mest om? Varför?
4. Vad i boken hade du själv tyckt varit svårast att hantera?
5. Var det någon text som fick dig att fundera över din egen situation?

## EXEMPELKAPITEL

## På andra sidan havet

Ibland åker vi till havet. Och så står vi där och tittar på vågorna som rullar in mot stranden med en väldig kraft. Utan skärgård finns det ingenting som stoppar. Där, på andra sidan, ligger Sverige och Göteborg. Hemlängtan? Står det någon där på andra sidan stranden och tittar ut mot havet, mot mig här på andra sidan?

En sommar flyttar vi plötsligt och oväntat från Göteborg till Aberdeen på Skottlands nordöstra kust, där maken fått nytt jobb. Det går jättefort. Vi säljer huset och tre veckor innan flyttlasset går skriver vi på hyreskontrakt för ett hus vi aldrig sett. Taxin från flygplatsen släpper av oss vid en flyttbil, varifrån våra saker bärs in i ett hus och staplas låda på låda mitt på golvet.

”Var vill ni ha pianot?”

”Jag vet inte, måste först se hur det ser ut...”

Barnen springer redan upp och ned i trapporna, öppnar och stänger, upptäcker allt det nya. Jag hittar en kastrull och sju gafflar. Vi har ström men inget varmvatten. Vi värmer korv som var djupfryst samma morgon i Sverige och vi äter den i trädgården med en flyttlåda som bord.

Skolplatser, telefon, bankkonto, betalkort – detta går oändligt långsamt och är ofattbart krångligt. Skattesystem och socialförsäkring, oj, oj, oj. Systemet är gjort för att det ska vara enkelt att flytta mellan olika EU-länder. Jag undrar vilket av alla moment som är enkelt. Moment 22?

Skolan är annorlunda, trafiken, bostäder, affärer, banker, arbetsklimatet, barnuppfostran, sättet att umgås. Men människor är alltid människor, tänker jag, allt det där andra är bara på ytan. Aberdeen är inte långt borta. Skottland och Skandinavien har mycket gemensamt. Jag har ju inga problem med att se hur folk tänker! Sedan börjar jag tvivla. Är människorna här verkligen annorlunda? Det sista man lär sig i ett språk är att uppfatta nyanser. Jag förstår vad hon säger, men vad menar hon? Inifrån börjar jag också förstå hur det är att vara invandrare, även om jag själv kommer från Sverige och är en förstaklassinvandrare i gräddfilen.

Längtar vi hem? ”Hemma” kan vara så mycket. Jag fryser där i sanden på stranden – alltid – och det ligger något skrämmande över havet. Vikingarna kom från havet. Säkert har många fiskare förolyckats. När Piper Alpha, oljeborrplattformen, brann utanför Aberdeen hoppade människor rakt ned i djupet, mot brinnande olja och vatten. Bara några klarade sig. Alldeles nyss var det en transporthelikopter som störtade och sexton man dog i havet, alldeles utanför Aberdeen. Döden kom plötsligt nära igen. I Sverige älskar vi havet. Vi leker, badar, fiskar krabbor, fångar maneter, samlar snäckor, seglar, lever, lever upp. Här skyr man havet. ”*It's the hair,*” säger folk och menar den tjocka dimman som kommer in från havet. Det är samma hav, men motsatta kuster.

Kallt är det också. Alltid, och särskilt vid havet. En vacker sommardag i juli har yngste sonen på sig sandaler, badbyxor, fleecetröja och ber sedan att få en mössa. Entusiasmen är det inget fel på. Vi leker där på stranden, funderar, springer och bygger sandlott. Sedan tömmer vi sanden ur skorna och åker hem i vår Vauxhall på vänster sida om vägen. Hem till oss, på den här sidan havet, för det är här vi bor nu.

ÖVRIGA KAPITEL FINNS ATT LÄSA I BOKEN *Kanske måla dörren blå*. Boken finns att köpa i din nätbokhandel eller [lysforlag.com](http://lysforlag.com).

## På andra sidan havet

### *Diskutera*

1. När man flyttar är det mycket som måste göras. "Flyttgröt" är när grannar kommer mat till en ny granne som precis har flyttat in för att de ska slippa laga mat den dagen. Har du upplevt detta? Hur reagerar du när du ser en flyttbil nära dig?
2. Vad tycker du om havet? Är havet något positivt eller negativt? Vad gör du vid havet?
3. Många människor som bor länge vid ett hav, ett berg, en skog, i en storstad etc utvecklar en speciell relation till hav, berg, skogar eller en viss storstad och längtar alltid tillbaka. Känner du igen dig? Varför tror du att det är så?
4. Vilka praktiska saker måste man ordna med när man flyttar? Vad tror du är jobbigast när man flyttar inom samma land? Vad tror du är jobbigast när man flyttar mellan länder? Är det någon skillnad?
5. "Jag förstår vad hon säger, men vad menar hon?" Har du egen erfarenhet av detta?
6. Det heter "Vauxhall" i Storbritannien trots att det heter "Opel" på kontinenten, men när läkemedelsföretagen Astra från Sverige och brittiska Zeneca gick ihop behöll det nya företaget båda namnen överallt, Astra Zeneca. Hur viktigt är ett företags namn för dess identitet, och för landets identitet?

### *Ordkunskap*

1. Titta på ordlistan och leta upp orden i texten. Stryk under dem i texten. Vad betyder orden? Förklara på svenska eller översätt till ett annat språk.
2. Se till att du vet om substantiven är en eller ett och vad de blir i plural och hur verben böjs.
3. Hur uttalas orden? Långa ljud är understrukna. Läs orden högt tillsammans med en ärare eller kurskamrat.
4. Skriv egna exempel med orden.
5. Klipp ut ordkortet och lägg dem med texten ner på bordet. Plocka upp ett ordkort och beskriv det utan att säga det, och låt din kurskamrat gissa ordet. Byt roller.
6. Lägg ut alla ordkort med texten upp. Ta upp ett ord i taget och formulera en mening som innehåller ordet. Byt roller.

## På andra sidan havet

### *Ordlista*

dju <u>p</u> et	_____
dju <u>p</u> fryst	_____
ett flytt <u>l</u> ass	_____
en flytt <u>l</u> åda	_____
förolyck <u>a</u> s	_____
gemens <u>a</u> m	_____
(en) grädd <u>f</u> il	_____
inifrån	_____
en kastru <u>l</u>	_____
klarar sig	_____
en krabb <u>a</u>	_____
en kraf <u>t</u>	_____
krångl <u>i</u> g	_____
en ku <u>s</u> t	_____
lever upp	_____
en make	_____
en man <u>e</u> t	_____
moment <u>2</u> 2	_____
mots <u>a</u> t	_____
nordö <u>s</u> tra	_____
ofattb <u>a</u> r	_____
en oljeborrplatt <u>f</u> orm	_____
övänt <u>a</u> d	_____
oändl <u>i</u> g	_____
rullar in	_____
skriver på	_____
skrämm <u>a</u> nde	_____
skyr	_____
en skärg <u>a</u> rd	_____
släpper <u>a</u> v	_____
en snäck <u>a</u>	_____
en socialförsäkr <u>i</u> ng	_____
stapl <u>a</u> r	_____



Kanske måla dörren blå  
Anna Bokedal

---

en ström \_\_\_\_\_  
störtar \_\_\_\_\_  
tvivlar \_\_\_\_\_  
tömmar \_\_\_\_\_  
umgås \_\_\_\_\_  
uppfattar \_\_\_\_\_  
en våg \_\_\_\_\_  
en yta \_\_\_\_\_

dj <u>u</u> pet	en krab <u>b</u> a	o <u>f</u> att <u>b</u> art
dj <u>u</u> pfryst	en kraf <u>t</u>	en oljeborrplatt <u>f</u> orm
ett flytt <u>l</u> ass	krån <u>g</u> lig	o <u>v</u> änt <u>a</u> d
en flytt <u>l</u> åda	en kust <u>t</u>	oänd <u>l</u> ig
förolyck <u>a</u> s	lever upp	rullar <u>i</u> n
gemens <u>a</u> m	en m <u>a</u> ke	skriver p <u>å</u>
(en) grädd <u>f</u> il	en man <u>e</u> t	skrämm <u>a</u> nde
<u>i</u> nifrån	moment 2 <u>2</u>	skyr
en kastru <u>l</u>	mots <u>a</u> tt	en skär <u>g</u> ård
klarar sig	nordö <u>s</u> tra	släpper <u>a</u> v



en snäck <u>a</u>	stör <u>t</u> ar	upp <u>f</u> attar
en socialförsäkr <u>ing</u>	tvivl <u>ar</u>	en våg
stap <u>l</u> ar	tömm <u>er</u>	en y <u>t</u> a
en strö <u>m</u>	umgås	

## Skoluniform i olika form

*sida 14*

1. Vems ansvar är det att alla barn har en skolplats? Föräldrarnas eller samhällets?
2. Vad är det för fördelar med skoluniformer, och vad är det för nackdelar?
3. Hur reagerar du om en kollega eller vän alltid har samma eller likadana kläder på sig?
4. I vilka olika yrken finns det uniformer i Sverige?
5. Hur tror du att skoluniformer påverkar hur man tänker om kläder som vuxen?
6. Hur skulle du designa en uniform för skolbarn, eller en uniform för personal på ett kontor?

## Fina förnamn

*sida 20*

1. Har du lätt eller svårt för att komma ihåg namn? Har du några knep?
2. Håller du med om att det är olika lätt att komma ihåg barns och vuxnas namn?
3. Vilken sorts förnamn är vanliga i Sverige?
4. Många svenska namn har med naturen att göra, t ex "Björn", "Berg", "Lindkvist". Varför tror du att det är så? Kan du ge fler exempel?
5. Vilken sorts namn är vanliga på andra språk än svenska, t ex yrken som "Baker" eller adjektiv som "Modig"?
6. Påverkas vi själva som personer av vad vi heter? Blir du en annan person om du heter till exempel "Conny" än om du heter "Carl"?
7. "Anna" är ett grekiskt/hebreiskt namn som betyder "nåd" eller "den benådade". Vad betyder ditt namn? Vet du varför du har det namnet?
8. Hur använder olika kulturer namn? När använder man förnamn eller efternamn?
9. Ska man tilltala lärare med för- eller efternamn? Varför? Hur tilltalar du en läkare?
10. Hur många förnamn kan du som både flickor och pojkar kan ha (på något språk), till exempel "Kim"?
11. Hur påverkas du av att höra till exempel "Hej Anna" jämfört med bara "Hej"?

## Fina förnamn

sida 20

1. Har du lätt eller svårt för att komma ihåg namn? Har du några knep?
2. Håller du med om att det är olika lätt att komma ihåg barns och vuxnas namn?
3. Vilken sorts förnamn är vanliga i Sverige?
4. Många svenska namn har med naturen att göra, t ex "Björn", "Berg", "Lindkvist". Varför tror du att det är så? Kan du ge fler exempel?
5. Vilken sorts namn är vanliga på andra språk än svenska, t ex yrken som "Baker" eller adjektiv som "Modig"?
6. Påverkas vi själva som personer av vad vi heter? Blir du en annan person om du heter till exempel "Conny" än om du heter "Carl"?
7. "Anna" är ett grekiskt/hebreiskt namn som betyder "nåd" eller "den benådade". Vad betyder ditt namn? Vet du varför du har det namnet?
8. Hur använder olika kulturer namn? När använder man förnamn eller efternamn?
9. Ska man tilltala lärare med för- eller efternamn? Varför? Hur tilltalar du en läkare?
10. Hur många förnamn kan du som både flickor och pojkar kan ha (på något språk), till exempel "Kim"?
11. Hur påverkas du av att höra till exempel "Hej Anna" jämfört med bara "Hej"?

## Farliga saker

sida 22

1. Varför har ett land hälsoskyddslag? Är det inte vars och ens ansvar att ta hand om sig själv?
2. I Sverige introducerade Statens Institut för Folkhälsan kostcirkeln år 1965. År 1976 kom Brödinstitutets kampanj där Socialstyrelsen rekommenderade oss att äta 6-8 brödskivor om dagen. Känner du till dessa råd? Vilka andra råd från samhället känner du till? Ska samhället lägga sig i vad människor äter?
3. Brukar du alltid ha bilbälte i bilen, använda cykelhjälm, sanda kring huset när det är isigt och diska skärbrädan väldigt noga när du lagar kyckling? Brukar du skölja bananer och apelsiner innan du äter dem? Varför/varför inte? Vilka andra saker kan man göra för sin hälsa och säkerhet?
4. På många kontor finns det heltäckningsmattor. Vad är fördelen respektive nackdelen med heltäckningsmattor? Har du någon heltäckningsmatta hemma? Varför tror du att det är så vanligt i till exempel Storbritannien?
5. Brukar du alltid veta exakt vad du skriver under när du skriver din namnteckning?

## Avig lästräning

sida 26

1. Hur lärde du dig läsa? Kommer du ihåg hur det var?
2. Hur gammal var du när du lärde dig läsa?
3. Vilken metod tror du är bäst för att lära sig läsa: att lära sig känna igen hela ord, eller att lära sig hur olika bokstäver låter och sedan sätta ihop dem?
4. Tror du att det hjälper eller stjälper (inte hjälper) att kunna läsa och skriva på ett språk när man lär sig ett nytt språk?
5. Ge exempel på ord som är svåra att stava på svenska.
6. Ge exempel på svenska ord som låter likadant eller nästan likadant men stavas olika, t ex "kol" och "kål"
7. Ge exempel på svenska ord som stavas likadant eller nästan likadant men uttalas på olika sätt, till exempel "kör" (kör bil) och "kör" (sjunga i kör).
8. Om du regelbundet använder olika språk: hur gör du för att hålla isär dem, när du pratar och när du skriver?

## Skolmat

*sida 34*

1. Vad äter du vanligtvis till lunch?
2. Är det bra att skolbarnen får gratis skolmat? Vad finns det för fördelar och nackdelar?
3. Varför klagar svenska skolbarn ofta på skolmaten?
4. Brukar du äta efterrätt? Varför/varför inte?
5. Är choklad godis?
6. Vad för mat skulle du göra åt dina barn om du behövde skicka med dem lunch till skolan varje dag?

# Bad

*sida 40*

1. Brukar du simma eller gå och bada ibland?
2. Vad är det för skillnad på att bada i havet, i en sjö eller i en bassäng? När vill du göra vilket?
3. Måste man bada utomhus någon gång på sommaren?
4. Vad gör du när du badar? Simmar så långt du kan och räknar längder, leker, dyker....
5. I en del länder säger man "bada" när man badar i badkar, och annars säger man "simma". På svenska säger man oftast "simma" när man tar simtag, och annars "badar" man. Tycker du att det är någon skillnad på att "bada" eller "simma"?
6. Känner du många vuxna som inte kan simma?
7. Har du någon gång blivit sjuk av att bada?
8. Måste man duscha med tvål innan man badar i en simbassäng, tycker du?
9. Hur räknar man ut hur många liter vatten som finns i en bassäng? Hur många liter vatten finns det i en bassäng som är 25 meter lång, 15 meter bred och 1 meter djup?
10. Ge exempel på situationer när vi kan ha olika åsikter om vad som är hygieniskt.



## Ingen har dött av lite bly

*sida 44*

1. Varför tänker författaren och grannarna på antika akvedukter och romarikets undergång?
2. Hur kommer vattnet in i huset hemma hos dig?
3. Dricker du kranvatten? I vilka länder dricker man inte kranvatten? Varför dricker man inte kranvatten i länder där man faktiskt kan dricka det?
4. Vem var Kulla-Gulla?
5. Vad använder vi dricksvatten till?

## Husaffärer

*sida 54*

1. Vad är viktigt att tänka på när man tittar på ett hus?
2. På vilket sätt tycker du att svenskar kan vara bortskämda?
3. Hur skiljer sig svenska hus från hus i andra länder?
4. Vem putsar fönster hemma hos dig?
5. Att "först skapa ett problem som sedan kräver en komplicerad lösning med insats av inhyrd specialkompetens" – finns det fler exempel på produkter som görs på ett sådant sätt att du sedan måste köpa in extra hjälp?

## Ingen ordning på julen

*sida 68*

1. Vilken högtid under året är störst för dig?
2. När börjar du förbereda julen?
3. Vad gör du i november?
4. Vad gör du i december?
5. Hur firar du jul?
6. Hur skiljer sig den skotska julen från den svenska?
7. Är det viktigt att alltid göra ungefär samma saker på julen?
8. När är julen slut, och gör du något speciellt då?

## Vaktspindel i hallen

sida 80

1. Vad är du rädd för?
2. Vad brukar folk vara rädda för? Varför är många människor rädda för spindlar och/eller andra djur?
3. Vad gör du när du ser en spindel?
4. Har du husdjur? Kan ett husdjur hjälpa till att "vakta huset"? Tror du att människor som har husdjur är mer toleranta mot spindlar och andra insekter?
5. Britter är som regel väldigt djurvänliga. Hur är det i andra länder?
6. Har du lätt eller ganska svårt för att göra det du ser att någon annan gör, som när familjen fångar nästa spindel istället för att döda den?
7. "Klappa" och "klappa till", "tycka" och "tycka om". Kan du ge fler exempel på så kallade partikelverb, som hör ihop med ett kort, betonat ord och som ändrar betydelsen av verbet?

## Segt som sirap

*sida 88*

1. Hur ska man organisera olika sorters produkter i en stor affär, tycker du?
2. Brukar du hitta det du behöver när du handlar i en stormarknad? Vad är svårt att hitta?
3. Var letar du efter sirap, kakao, tonfisk, opoppade popcorn, buljongtärningar, hundmat, bulgur, lax, skoputs, chilisås?
4. Hur kan personalen veta var det mesta finns i affären?

## Studenten om studenten

*sida 102*

1. Hur var det när du slutade skolan?
2. Vilka är fördelarna och nackdelarna med att ha ett stort och viktigt slutprov i slutet av en lång utbildning?
3. Hur känner du inför prisutdelningar?
4. Är det viktigt att markera och fira stora händelser i livet, och i så fall varför: studenten, examen, femtioårsdag, bröllop, begravning etc?

## Sverige är fantastiskt

*sida 104*

1. Vad betyder Sverige för dig?
2. Vilken är den bästa svenska sommarlåten?
3. Vilken svensk mat har du svårt att vara utan, eller vilken svensk mat längtar du efter när du inte är i Sverige?
4. Vad är det som gör att vi känner oss hemma på en viss plats?